

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

14. Posse hominem se minoris quàm res alias æstimare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

CAPVT XIV.

Posse hominem, se minoris quàm res alias estimare.

Avdisti quàm piè de hac sancta humilitate, Spiritu Dei docente S. Bernardus philosophetur, atque obiter ea perstringat quæ vel vbertiorem explicationem, vel subtiliorem disquisitionem exigant: quare omiſſa moleſta conſeſtatione verborum, rem ipſam ſic explanabo, vt ſperem his perlectis, nihil admodum fore quod delideres. Vt igitur ſeriatim, à primis inſitijs ad ſummum ordine perducatur:

Id ſanè primò omnium fatiſ perſpicuum eſt: nihil honoris, gloriæ, aut cuiuſquam prærogatiuæ eum ſibi vendicare poſſe, vel velle, qui ex primo humiliſ exercitio, ſuum nihil eſſe, imò ſibi omnia deeſſe, nihil ſe poſſe, ſemperque deficere ſe nouerit: ſumma enim bonorum omnium inanitas, cum præcipiti ad quaſuis miſerias procliuitate coniuncta, vllumne ſibi ad rem vllam, niſi fortè contentionem, repulſas, opprobria, ius arrogare audeat? Adhæc cum eius quod nihil eſt, cum eo quod nihil eſt, nulla poſſit iniri comparatio, facile dabitur neque præferri poſſe, quod conferri non poteſt: atque hinc iſtud etiam certiffimò conſequetur, vt quicumque ſibi nihil ſuum, imò ſe nihil eſſe crediderit, non modò nulli hominum, ſed ne vlli quidem animantium, aut inanimatorum ſe conferre, ne dum præferre audeat. *o* virum felicem! qui tam frequenter humilitatiſ recordatione feriatur! non vermiculis, non infectis, non pulueri, non ipſi, quod calcar, luto antecellere ſe exiſtimat: audeo dicere, poſtponit etiam; & hic eſt, quem ſuprà recensui, Siſoianæ humilitatiſ modus, vt ſe creaturiſ omnibus qui verè humilis eſt poſtponat. Sed hoc primum ſtabiliamus.

Nouum enim, & à ratione videtur alienum, ſi hominem, quem, vt cunctiſ rebus præeſſet, fecit Deus, commutato ordine vel exæquemus, vel (ſi ſuperis placeat) poſtponamus: quis in benè morata republica Regiſ cum priuatiſ æquationem probet? nos verò quibuſdam permoti ratiunculis, hunc quem tanto ſui ſanguiniſ pretio redemit Deus, rebus ad eius commoda conditiſ, non æquabimur tantum, ſed etiam poſthabebimus! Mouent hæc nonnullos, vt vel minùſ capiant, vel probent minùſ, ſic hominiſ exiſtinationem deiſei: neque interim perpendunt, aliud eſſe ſi naturæ, aliud ſi morum, virtutum, geſtarumque rerum ſpectatur dignitas. Hinc enim aded omniſ rerum æſtimatio mutatur, vt quo præclariùſ condite, & celliùſ erectæ fuerant, eo turpiùſ in ſummam degeneraſſe vilitatem cenſeantur, naturaque ita comparatum eſt, vt ſit optimarum & præſtantiffimarum rerum peſſima maximeque exoſa corruptio: muſcarum, & infectorum cadauera non exhorremus, ac vt in moribus

bus

bus hæreamus, quid istis est tetrius, quos conditio angelos, ac fecit improbitas
dæmones? & nonne de homine à Spiritu veritatis est literis iraditum, *Cum in ho-* *Psal. 48.*
nore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis?
Dum autem insipientia sua se fecit illis similem, quibus tanto prelatas fuerat,
annon meritò deteriorem dicemus? quippe bonis, quæ habueras, tua culpa ex-
cidere, quàm numquam habuisse, miserius est.

Præterea, cum vnus cuiusque rei præstantia sit ex diuinæ naturæ maiori vel
minori similitudine æstimanda (quædam enim eam nobilius quàm cetera præ-
ferunt, omnisque veri boni & excellentiæ ratio ex eodem est fonte deriuanda)
quantopere se omni honestamento exuisse, turpitudine & vilitate dedeco-
rasse ille censendus est, qui quantum in se fuerit, sibi impressam Dei imaginem
abradit, & monstruosam turpissimorum vitiorum similitudinem inducit, ad
improbissimi dæmonis sese exemplar effingens? quid restat, quàm vt omnium
sceleratissimus, omni genere ignominia notatus, perduellionis diuino iudicio
reus, & diris omnibus deuouendus habeatur?

At, inquires, perseuerat, ob quam præferri debeat, natura Deo similior, nec
habent cetera cur homini peccanti præcellant, quando vbi omnis deest volun-
tas, ibi peccatum virtusque, ac proinde laus & vituperatio desit necesse est.
Verùm (vt quod primo allatum est, primò diluatur) angeli quoque natura
perseuerat in dæmone, nec tamen est qui non illum hominibus longè postpo-
nat: quippe in rebus ratione præditis, cum ea sint conditione factæ, vt volun-
tate se regant, voluntate stabiliant, voluntate perficiant, potiores haberi so-
lent voluntatis partes, magisque ex eo quod voluntate, quàm ex eo quod natu-
ra sunt, æstimantur. nec immerito, cum aliunde, & nescientibus, natura; ac sci-
entibus, & vltro, id quod est voluntatis obtigerit: imò etiam in liberrimæ volun-
tatis arbitrio positam fuerit, vel ad infima & turpia, summa fœditate deuolui,
vel ad diuinæ similitudinis admirandam atque beatissimam perfectionem eue-
hi. Eorum enim quæ intelligentia polleant, ab ijs quæ carent, est longè diuersa ra-
tio: hæc quippe, prima sui conditione, eam omnem, quam consequi vniquam
possunt, perfectionem, aut consequuntur, aut consequendi vim obtinent: ac in-
telligentia prædita, suam extra se positam perfectionem in Deo esse contemplan-
tur, ad quam voluntatis imperijs, conatu perseuerante, sit nitendum; vnde si quo
suo errore exciderint, non tantum naturæ suæ bonum omne deperdant, sed in
summas etiam, numquamque desituras calamitates incidant, eo miseriore sorte
secutura, quibus feliciter potuerant consequi.

En igitur quomodo hominibus perditis, nihil, nisi ad infelicitatis cumulum
naturæ dignitas conferat. Ad alterum venio; & quidem quando fœdaturum vitijs
hominem infra belluas, relique cunctas amando, non propterea sit vt has (pres-
sius loquendo) laudabiliores asseram, satis fuerit si integriores, si congenitæ per-
fectionis, & inditorum à Deo bonorum retinentiores fuerint. quod sanè est,

minùs esse vitiosum, minùs odio, minùs execrationi expositum, minùs denique sibi & ceteris noxium: hoc autem ipsum, licet eis eadem, quæ peccatum & virtutem negavit, natura concesserit, ideoque nulla sua laude compararint, habent tamen & seruant, nec infelicissima, qua subinde degenerant homines, vitiorum peruersitate scindantur. quid ergo veriùs dici potest, quàm eas, si minùs, esse meliores; at, minùs esse malas, hominemque quia peiorem, ideo factum esse viliozem; imò quia peccato nihil deterius, peccando quoque factum esse deterrimum. atque hinc id denique officio quod in stitio sumseram, vt quando quisque humilior est, eo se peccatorem veriùs agnoscit, tanto etiam se rebus omnibus ex animo quisque postponat, quanto penitiùs vera humilitas mentem eius infederit.

Nam, quòd nos Deus, aut cunctis præposuerit, aut in infinito sanguinis pretio redemerit, indignis & immetitis est collatum, nec aliena liberalitas nobis in cumulum dignitatis accrescit: nisi fortè nos vel angelis ipsis præferre, vel nostro Redemptori Deo, quasi rem pretio, impudenter æquare ausimus. quanto consultius est, vt iisdem de causis demissiùs de nobis sentiamus? ad excelsiora facti atque prouecti, ad ima præcipites ruimus; diuinique pretij prodigi contemtores, ad spurcissima vitiorum volutabra, iterumque iterumque, etiam post immaculati agni purissimum sanguinem haultum, impiè reuoluimur. Et hinc fit in nobis quædam improbitatis accessio, quam nec in ipsis demonibus reperimus, nempe vt sapius, tamque pretioso balneo loti, in sordes pristinas relabamur, ac detestabili ingratitude peccatis peccata cumulemus: atque hoc pacto rantopere nostris sceleribus deprimamur, nulla vt sit res procreata, præ qua non immeritò nos abijcere possimus.

Equidem clara sunt quæ diximus, vixque crediderim, reluctaturum quemquam, qui modò animum dictis attentius aduerterit. Sed hinc in quiet minima confici; debere se quemquam cuius hominum æquare, nedum postponere; quando quidem & natura saltem pares, & voluntate, quam facta produunt, multos videt abiectiores. annon se multi, neque luxuria disfluere, neque ebrietate madere, neque latrocinijs grassari, neque alijs plurimis quibus alios vident scaterere, flagitijs addictos probè norunt? & verò ferine poterit, vt perditio ganeo-ni homo temperans, latroni iustus, incesto castus, se ipsum non fictè & dicis causa, sed verè ac iure postponat? si enim neque verè, neque iure, profecto non erit ea humilitatis virtus, at potiùs error, mendacium, aut iniuria nuncupanda. Neque verò obtrudat quisquam, castum illum, iustum ac temperantem hominem, non quid diuina gratia, & aliena ope sit, sed quid sponte sua esse potuisset, animo voluere: non enim ex eo quod esse potuerit, sed quod sit, res est vnaquæque æstima-nda; quod nisi seruaueris, quid cui sit præferendum, quis dicet? & quamuis diuinè fuerit opis, quòd hic sit melior, melior tamen est, nec quòd peior esse potuisset, ideo deterior est.

FINIS

Hæc

Hæc sunt, quibus perspicuè faciendum est satis; quod ita conabor, vt ab aliorum sententijs & apophthegmatis abstineam: scio enim variè hac de re locutos esse non paucos, quibus recensendis & conciliandis si immorarer, à fine mihi proposito longius abirem. Gradatim igitur accipe quid hîc agendum & sentiendum putem.

Et quidem quando hîc exigitur, vt se nemo cuiquam præferat, postponat potius; non hoc agitur an iustus iniusto, innocuus peccatori sit præferendus: cum enim sic vniuersè quaritur, nemo est qui in dubium vocet, an malo præstet bonum? id autem propriè agitur, an suis ipsius eam rationem habere quis debeat, qua se altero iustiore, & iure præferendum censeat: quod sanè in longè diuersum abit, alij sç; rationibus nititur. Nam primò & maximè videndum erit quid de se, tum deinceps quid de ceteris sentiendum sit.

Et verò satis cuique constat, (quod dixisse S. Franciscum ferunt) tanti & non pluris esse quemlibet, quanti sit in oculis Dei, hoc est æstimatione & iudicio diuino, ex quo omnis rectè æstimandi, & iudicandi regula sumenda est: qui omnino, & certissimè, quæuis intima & maximè latentia perspicuens, ab eo quæ quod rectum est, nec affectu, nec errore deflectens, nec supra, nec infra rerum modum, illis pretia ponit: *Principium enim verborum eius veritas, & via eius recta, & iudicia eius vera.* Quare id quoque nobis erit obseruandum, vt sic humilitatem excolamus, vt tamen a veritate non recedamus, & quæ dicturi sumus, certissima veritate firmentur. Verùm si vniuscuiusque ea est æstimatio iustissima, quæ diuinæ conformis est, id etiam consequetur, ea quoque ceteris aut postponi, aut præferri debere quæ vel postponuntur à Deo vel præferuntur: at cum hoc ipsum ita sit obscurum, vt nemo prudens de se ipso iudicare possit se à Deo præferri ceteris, nihil sanè est cur hinc quisquam vlli se hominum præferat, vt è D. Bernardo verè audiuius.

Quid ergo? inquires, nonne viri sancti, qui in terris adhuc degentes, magna & mira multa perpetrabant, se pluri à Deo fieri, maioribus donis ornari, re ipsa, & factorum contestatione sentiebant? sed & aliorum nonnulli, qui modò ingrati esse noluerint, facile agnoscunt, maiori quodammodo, quàm ceteros hominum, curæ se esse Deo, pluribus eius donis & gratijs affluere: ergone vel illi credidere, vel credunt hi se ceteris præferendos? Absit: quin potius hinc virgendi se ipsos, & deprimendi occasionem arripiunt. Sciunt Deum multa sæpè multis, qui in æternum perierunt, beneficia contulisse: sciunt lucere alieno lumine non paucos: frigidam crySTALLUM sciunt collecto Solis radio incendere: sciunt luce sua in tenebras & cineres carbonem ire: sciunt plurimum donorum periculosiores esse rationes: sciunt denique non esse sapientis, aliena cura, alienaque liberalitate gloriari: quæ cum antè memorata sint, nunc obiter notasse sit satis: quæ sequentur, non parum ad illud idem conferent.

Tantum

Tantum enim abest ut sibi quisquam de iudicio diuino præfingat, ut potius illud sit quo vno ad summum terrorem, suique summam contemtionem viri sancti mouentur: quid crebrius, quam ut eos legas exclamantes, Alia iudicia sunt Dei, alia hominum? Insonuit auribus eorum quod à supremo Iudice, quibusdam dictum acceperunt, sibi que ne dicatur expauescunt, *Vos estis, qui iustificatis vos coram hominibus; Deus autem nouit corda vestra: quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.* Quibus è verbis duo animaduerto quæ in rem nostram maxime faciunt: primò, quàm se quisque nesciat: secundò, quàm se quisque miserum sciat.

Luc. 16.

C A P V T XV.

Quàm se quisque nesciat.

Quanta in ignorantia nostri versemur, inde facillè probatur, quòd Deus solus nouit corda hominum; quod non eò tantum refero, ut (quod solum exigit ea sententia) simulationes hominum, sanctitatem, qua se carere norunt, mentientium, deprehendat: sed etiam ut certum sit nobis, multa esse quæ ipsi in nobis ignoramus, & sunt Deo notissima: est enim spiritus eius, ut sacra Litteræ tradunt, *uiuus, & efficax, & penetrabilior omni gladio accipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medullarum, & discretor cogitationum, & intentionum cordis.* Et non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius: omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius. Ideoque rectissime ab illo postulare vnusquisque potest: *Quantas habeo iniquitates & peccata, scelera mea & delicta ostende mihi.* Et quidam Iustorum postquam liberè dixerat, *Præceptum Domini lucidum, illuminans oculos: iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa: etenim seruus tuus custodit ea: subito de hac sua custodia addubitans exclamat, Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me, & ab alienis parce seruo tuo: manuque humiliter postulare, Non intres in iudicium cum seruo tuo; quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uirtus. Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit? Cuius rei verissimam rationem profert Sapiens cum ait, Non te iustifices ante Deum, quoniam agnitor cordis ipse est. pleniusque illud asserens Iob inquit, Verè scio quòd ita sit, & quòd non iustificetur homo compositus Deo. Si uoluerit contendere cum eo, non poterit ei respondere vnum pro mille. Quæ quoniam ita esse, satis perspicuum est, ideò ait D. Gregorius, Iste in hac uita iustorum labor est, ut semetipsos inueniant: & inuenientes; stendo atque corrigendo ad meliora perducant. Et mox: Peccata operis tanto citius cognoscuntur, quanto exterius uidentur: peccata uerò cogitationis eo ad intelligendum difficilia sunt, quo inuisibiliter perpetrantur. Quisquis igitur eternitatis desiderio anxius, apparere uenturo iudici desiderat mundus; tanto se subtilius nunc examinat, quanto nimirum cogitat, ut tunc*

Heb. 4.

Iob 13.

Psal. 18.

Psal. 142.

Psal. 129.

Eccli 7.

Iob 7.

lib 17. Mor.

c. 21.

terrore